

Osallisuus päätöksenteossa

Keskustelutilaisuus pääkirjaston lavalla 30.3.2023 klo 17

Osallistujia oli tällä kertaa vain kymmenkunta järjestäjien ja viittomakielen tulkkien lisäksi. Erikseen kutsuttuina asiantuntijoina paikalla olivat kaupungin hallintojohtaja Roope Lenkkeri ja uusi osallisuuskoordinaattori Maija Eklöf.

Keskustelu käytiin Erätauko-dialogimenetelmän periaatteiden mukaan, kaksikielisesti, fasilitoijana toimittaja-kirjailija Mikael Crawford.

Illan keskustelussa selkeimmin esiin nousseita kokemuksia ja näkökantoja olivat (*asiantuntijoiden vastaukset suoriin kysymyksiin ja haasteisiin kursivilla*):

- Aktiivisen kuntalaisen kokemus: lautakunnat ovat organisaatiomuutoksen myötä vähentyneet, nimet muuttuneet epämääräisemmiksi ja ensi töikseen uudet lautakunnat myös päättivät vähentää omaa valtaansa (luopuminen osasta otto-oikeuksia viranhaltijapäätöksien suhteen).

R.L.: Lautakuntien nimet voivat vaikuttaa abstrakteilta, koska niiden päätäntävalta ulottuu niin monenlaisiin asioihin. Esimerkiksi elinvoimalautakunnan nimi muuttuu ymmärrettävämmäksi, kun ajattelee että sen alle kuuluvat yhtä lailla matkailuala, vapaa-aika ja kulttuuri, elinkeinot, työllisyys jne.

Otto-oikeuden muutoksista: viranhaltijapäätökset ovat julkisia ja löytyvät kaupungin verkkosivuilta tietyn ajan. Kun päätöstä otto-oikeuden käyttämisestä ei tarvitse odottaa, monen päätöksen täytäntöönpano nopeutuu ja kaupungin toiminta on tällä tavalla ketterämpää.

- Usein on tuntunut siltä, että palautetta kerätään ja kuulemisia järjestetään, mutta näin kerätty tieto kuntalaisten näkemyksistä ei silti muuta mitään asian jatkokäsittelyssä.
- ”Kuinka usein lautakunta tms. palauttaa asian käsittelyyn?”

R.L.: Kyllä palauttamista tapahtuu. Mutta jos syntyy sellainen kokemus, ettei ole päässyt vaikuttamaan, osallistamisessa ei ole onnistuttu.

- ”Toimivin tapa ’valehdella’ on yksinkertaisesti olla hiljaa vireillä olevista asioista.”
- Kuntalaisten odotukset kohtaavat joskus ankaria pettymyksiä. Vuosia toivottu siirtolapuutarha-alue muuttui suunnittelutyön edetessä Gammelbackassa joksikin aivan muuksi, isojen mökkien lomakylää muistuttavaksi alueeksi. Ollaanko nyt tekemässä vastaavaa virhettä Hasselholman rannalla? (+Viittaus keltaisten liivien tarpeeseen myös täkäläisessä kuntalaisvaikuttamisessa.)
- Kun on saanut hyvän idean tai kuullut sellaisesta, miten tavallinen kuntalainen voisi edistää sen toteutumista?

R.L.: Ks. kuntalaisaloite; niiden käsittelyyn on kylläkin ollut heikosti resursseja tähän asti, mutta nyt on palkattu määräaikainen työntekijä niiden vastaamisen koordinointiin. Kannattaa perehtyä myös muihin ePorvoosta löytyviin palaute- ja toimintamuotoihin.

- Osallistaminen päätöksentekoon ajoissa voi säästää huomattavasti kaupungin resursseja, jos sillä vältetään hitaat ja kalliit valitusprosessit.
- Osallistuminen tuntuu vaikealta. Asioista päättäviin ei saa suoraa yhteyttä (mm. Kompassi toimii puskurina), yleisönosastokirjoituksiin ei vastata, vastuukysymyksiä pyöritellään, asiaan ei ole aikaa tai resursseja jne. Vaikka johonkin muuhun asiaan voidaan hyvinkin nopeasti päättää sijoittaa 10 miljoonaa, omalle muutama tuhat euroa maksavalle parannusidealle ”ei ole budjetissa rahaa”.
- *Maija Eklöf: kaupunki tutkii osallistavan budjetoinnin mahdollisuuksia parhaillaan. Kuinka monella läsnäolijalla olisi konkreettisia ideoita sellaisen toteuttamiseen? [Vastaukseksi nousi kolme kättä.]*
- Osallistaminen on vaikeaa. Joskus kaupungin suurella työllä järjestämiin info- ja kuulemistilaisuuksiin kaavoituksesta on saapunut vain kymmenkunta yleisön edustajaa – vähemmän kuin paikalla on ollut järjestäjiä ja asiantuntijoita.
- Viestinnän tärkeydestä ja vaikeudesta puhuttiin paljon. Paljonko kaupungin verkkosivuja luetaan? Miten markkinointiosaamista sovelletaan viestintään? Alan ammattilaisen näkökulmasta Porvoon viestinnässä ei ole huomioitu toiston tärkeyttä. Myös somekanavia pitäisi hyödyntää, mutta mikä on riittävästi? Pelkästään Porvoon-aiheisia Facebook-ryhmiä on toista kymmentä.
- Viestintä ja osallistaminen on sukupolvisidonnaista: vanhemmat ihmiset ”tyytyvät vähään” ja haluavat vaikuttaa lähellä itseään oleviin asioihin (kaupunginosa, palvelut). Nuoremmat sukupolvet voivat vaatia lähes suoraa demokratiaa, nykytekniikan mahdollistamaa suoraa vaikuttamista myös laajempiin kokonaisuuksiin.
- Tieto on valtaa: miten valta päättyy niille, jotka asioista päättävät? Viittaus tässä myös perinteisen median hierarkkiseen rakenteeseen.
- Porvooolaisilla on ehkä globaalisti ajatellen korkeat odotukset osallisuuden suhteen.
- Filosofinen näkökulma kansanvaltaan (ja -vastuuseen): olemme kollektiivisesti vasta ”murrosiässä”, toivottavasti matkalla kohti kypsää kansalaisyhteiskuntaa. Vielä 120 vuotta sitten vain pieni osa kansasta sai edes äänestää vaaleissa. Itsenäisyyden alkuvuosikymmeninä edustuksellinen demokratia loi vahvoja valtakoneistoja (puolueet jne.). Vasta nykytekniikka mahdollistaa todellisen osallisuuden, ja se on ”lihas, jota on treenattu vasta vähän”. Kollektiivinen päätöksenteko on kaksisuuntaista, täysin läpinäkyvää ja siihen sisältyy myös vastuu. Muussa tapauksessa viranomainen-kansalainen -suhde rinnastuu huoltaja-lapsi -suhteeseen: se, joka ymmärtää asioiden seurauksia paremmin, saa päättää.
- Lopuksi kysyttiin osallistujilta hyvistä osallisuuden kokemuksista Porvoossa. Mainittiin ainakin Kompassin palvelut (useaan kertaan), saavutettavuus median näkökulmasta, Kevätkummun korttelitoiminta, Gammelbackan yhteisöllinen toiminta ja terveyspalvelut. Yleinen kiitos kaupungin työntekijöille, henkilökohtaisiin kyselyihin on saatu nopeasti vastauksia.